Nr 21

Inrikesutskottets betänkande i anledning av motion om lagstadgad rätt till strejk m. m.

Motionen

I motionen *1974:1144* av herr Hermansson m. fl. (vpk) yrkas

A. att riksdagen hos regeringen hemställer att denna snarast framlägger förslag om

1. lagstadgad rätt till förhandlingar i alla frågor,
2. lagstadgad rätt till strejk när förhandlingar inte ger resultat,
3. att lagen om kollektivavtal av den 22 juni 1928 omarbetas i syfte att i första hand ur nämnda lag avlägsna paragraf 4, gällande förbud mot att under avtalstiden tillgripa arbetsinställelser,
4. bestämmelser av typen paragraf 32 i Svenska arbetsgivareföreningens stadgar ogiltigförklaras genom lagstiftning, varigenom tillämpandet av de prejudicerande domarna i arbetsdomstolen med grund i nämnda paragraf upphäves,
5. att arbetsköparnas ensidiga tolkningsföreträde avskaffas, samt

B. att vad som i övrigt anförts med instämmande överlämnas till den sittande arbetsrättskommittén för beaktande.

Gällande bestämmelser m. m.

Utskottet hänvisar beträffande gällande rätt m. m. till InU 1971:13 och 1972:16. I fråga om den tidigare riksdagsbehandlingen av motioner med i huvudsak samma innebörd som den förevarande hänvisar utskottet till samma betänkanden och InU 1973:11.

Förutom till ovanstående betänkanden bör i fråga om verkningarna av § 32 i SAF:s stadgar hänvisas till prop. 1973:129 och InU 1973:36, som behandlar den nya lagstiftningen om anställningsskydd. Genom denna lagstiftning har arbetsgivarnas tidigare i princip fria uppsägningsrätt eliminerats. Dessutom har genom lagen om anställningsfrämjande åtgärder fackliga organisationer och arbetsmarknadsmyndigheter fått möjligheter att påverka företagens personalpolitik när det gäller äldre arbetstagare och arbetstagare med nedsatt arbetsförmåga. Den i § 32 av SAF:s stadgar angivna principen att arbetsgivaren på egen hand skall bestämma vem som skall vara anställd har alltså inskränkts.

Utskottet

Motionen innehåller yrkanden som rör grundläggande frågor om relationerna mellan parterna på arbetsmarknaden. Frågorna tillhör det ämnesområde som arbetsrättskommittén behandlar. Kommittén beräknas slutföra sitt arbete inom några månader. Med hänvisning härtill finns det inte anledning för riksdagen att nu ta ställning till de konkreta förslag som motionärerna för fram. Inte heller finns det någon anledning för riksdagen att begära att motionen skall överlämnas till kommittén.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1974:1144.

Stockholm den 5 november 1974

På inrikesutskottets vägnar
KARL ERIK ERIKSSON

Närvarande: herrar Eriksson i Arvika (fp), Fagerlund (s), Nordgren (m), Nilsson i Östersund (s), Stridsman (c), fru Hörnlund (s), fru Ludvigsson (s), herrar Oskarson (m), Nilsson i Kalmar (s), Granstedt (c), Fransson (c), Ekinge (fp), Ulander (s), Rämgård (c) och Hallgren (vpk).

Reservation

av herr Hallgren (vpk) som anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Direktiven för arbetsrättskommittén är utformade på ett sätt som inte gör det möjligt för kommittén att lägga fram förslag som tillgodoser grundläggande rättvisekrav från lönearbetarnas sida. Med hänsyn härtill finns det inte anledning att avvakta resultatet av kommitténs arbete innan man tar ställning till förslag av den art som läggs fram i motionen.

Utskottet ställer sig för sin del bakom motionen. Enligt utskottets mening är det nödvändigt att radikalt förändra maktstrukturen på arbetsplatserna. Det räcker inte att med lagstiftningens hjälp formellt stödja de anställda, utan aktiva åtgärder måste till som ger dem reellt inflytande på arbetsplatserna.

En första åtgärd måste vara att avskaffa fredsplikten i dess nuvarande utformning. Förbudet mot stridsåtgärder binder de anställdas händer och garanterar arbetsköparen ett ständigt övertag. Även i andra avseenden måste de anställdas ställning stärkas. Självfallet måste arbetsköparnas självtagna rätt att leda och fördela arbetet undanröjas och i samband därmed bör de

anställdas rättigheter slås fast i huvudsaklig överensstämmelse med uppräkningen i motionen. Även i övrigt bör de utgångspunkter som anges i motionen vara grunden för kommande lagstiftning. Regeringen bör omedelbart sätta i gång ett lagstiftningsarbete efter dessa riktlinjer så att förslag kan föreläggas nästa års riksdag.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motionen 1974:1144

dels begär att regeringen snarast lägger fram förslag om

1. lagstadgad rätt till förhandlingar i alla frågor,
2. lagstadgad rätt till strejk när förhandlingar inte ger resultat,
3. att lagen om kollektivavtal av den 22 juni 1928 omarbetas i syfte att i första hand ur nämnda lag avlägsna paragraf 4, gällande förbud mot att under avtalstiden tillgripa arbetsinställelser,
4. att bestämmelser av typen paragraf 32 i Svenska arbetsgivareföreningens stadgar ogiltigförklaras genom lagstiftning, varigenom tillämpandet av de prejudicerande domarna i arbetsdomstolen med grund i nämnda paragraf upphäves,
5. att arbetsköparnas ensidiga tolkningsföreträde avskaffas,

dels ger regeringen till känna vad utskottet i övrigt anfört om reformarbetet beträffande förhållandena inom arbetslivet.

GOTAB 74 8154 Stockholm 1974